

Църк. вѣстникъ

излиза всѣка седмица
приложението четри
пата въ годината

Годинната цена
върхосомъ 1 л.
взедно съ
приложението
за България 1 л.
за странство 1 1/2 л.

Видиъ брой 15 ст.

ЦЪРКОВЕНЪ ВѢСТНИКЪ

11 Варна

свещ. Стефанъ Ганчевъ

СЪДЪРЖАНИЕ

СЪДЪРЖАНИЕ :

1. Училищни обявления.
2. Кесаревото — Кесарю, Божието — Богу. —
Д-ръ Ст. Цанковъ.
3. Книга за българскитѣ пастири и наставници. —
Ст. Михайловски.
4. Рѣчи.
5. Екскурзията на софийскитѣ семинаристи до
Бачковския манастиръ. — *Д. Ласковъ.*
6. Психология на религията. — *Свещ. Д-ръ К. Цъновъ.*
7. Мнѣния и отзиви. Светата Петропавловска оби-
тель надъ Лѣсковецъ. — *М. Московъ.* — Едно
пояснение. — Некрасиви работи.
8. Външенъ прѣгледъ.
9. Изъ вѣстницитѣ и списанията.
10. Изъ живота на епархийскитѣ духовни братства.
Свещ. А. Кръстевъ.
11. Извлечение изъ писма и дописки.
12. Църковно-обществена лѣтопись.
13. Объявления.

Обявление

№ 694

Управлението на Софийската духовна симе-
нария извѣстява за знание на интересующитѣ се,
че поправителнитѣ и приемнитѣ изпити за слѣд-
ване въ училището прѣзь учебната 1912/1913 го-
дина ще се почне на 25-й августъ.

Желающитѣ да постѣпятъ въ I-й класъ на
Сименарията подаватъ прошения на името на Ре-
ктора най-късно до 20-й августъ. При прошение-
то си прилагатъ слѣднитѣ документи: 1) кръщелно
свидѣтелство, отъ което да се вижда, че кандида-
тътъ не е по възрастенъ отъ 17 години; 2) меди-
цинско свидѣтелство, че кандидата е здравъ и нѣ-
ма никакви физически недостатѣци, които биха
му попрѣчили да бѣде свещеникъ или учителъ и
3) свидѣтелство, че е свършилъ съ примѣрно по-
ведение и добъръ успѣхъ най-малко III класъ.

Приемането на ученицитѣ въ I-й класъ ста-
съ конкурсенъ изпитъ: писменъ и устенъ. Пис-
менъ изпитъ се държи по прѣдметитѣ: аритме-
тика, български езикъ и красноречие, а устенъ
— по свещена история (вѣсти и нови завѣтъ), ка-
тихизисъ и славянски прочитъ.

Тази година въ първи класъ ще се приематъ
всичко 45 души ученици, отъ които 5 души съ
цѣла стипендия, 10 съ половинъ стипендия и ос-
таналитѣ самоподдържници.

За стипендиятъ ще може да бѣде приетъ
младежа, който изпълни слѣднитѣ условия: а) на
приемния изпитъ да покаже отличенъ успѣхъ; б)
да прѣдстави свидѣтелство за бѣдностъ, съдържа-

нето на което да бѣде завѣрено отъ околийското
управление и в) да даде писмено задължение, че
ще постѣпи въ духовно звание, когато достигне
опрѣдѣлената за това въ закона възраст, или
ще възвърне похарчената за издържането му су-
ма, въ случай че не изпълни горното задължение,
или пъкъ бѣде прѣди време изключенъ изъ Семе-
нарията.

Забѣлѣжка. Задължението се изисква отъ
ученика, слѣдъ като бѣде приетъ за стипендиятъ.

Самоподдържницитѣ плащатъ 480 лева пен-
сионска такса, отъ които половината се внасятъ
безъ веѣкакви отерочки при постѣпването въ учи-
лището, а останалата половина — на 1 февруарий.

Забѣлѣжка. Самоподдържницитѣ не пла-
щатъ училищна такса, но за това пъкъ на свои
срѣдства си доставятъ учебницитѣ. Полустепен-
диянитѣ внасятъ непрѣменно въ самото начало
на учебната година изведнажъ 240 лв. за цѣлата
учебна година.

Отъ веѣчки човопостѣпващи ученици се изи-
сква да иматъ на първо време по единъ чифтъ
здрави обуца и по една черни панталони, съ кои-
то да поминатъ, до като имъ бѣдатъ дадени таки-
ва отъ управлението на Сименарията. Освѣнъ то-
ва, тѣ трѣбва да иматъ още свои 4 ризи, 4 чифта
долни гащи, 4 чифта чорапи, кърпи за носъ и
пешкири.

Курсътъ на сименарията е 6 годишенъ. Все-
чки ученици живѣятъ въ пансионъ и носятъ фор-
мено облѣкло.

гр. София 24 юлий 1912 г.

Отъ Управлението на Духовната Сименария.

Св. Синодъ на Българската църква.

Обявление

№ 3720

Извѣстява се на интересующитѣ се, че запи-
сването на ученицитѣ въ Свещеническото учили-
ще у Бачковската св. обитель прѣзь учебната
1912/1913 година начева отъ I-й августъ т. г. и
продължава до 24-й сѣщи мѣсець.

За ученици въ това училище се приематъ
младежи, свършили III-й или IV класъ, на въ-
растъ отъ 19 до 27 години включително. По-въз-
растни се приематъ съ разрѣшенне на Св. Синодъ.

Желающитѣ да постѣпятъ въ първи класъ
на училището подаватъ прошение чрѣзь манастир-
ското управление на име на Ректора на сѣщото
училище най-късно до 24 августъ т. г.

При прошениято се прилагатъ слѣднитѣ до-
кументи: 1) училищно свидѣтелство за завършенъ

III или IV-й класъ, 2) кръщелно свидѣтелство, 3) свидѣтелство отъ общината за честностъ, 4) свидѣтелство отъ прокурора за сѣдимостъ и 5) медицинско свидѣтелство, че е здравъ и нѣма никакви физически недостатѣци.

По сѣщи този редъ постѣпватъ и ония младежи, които сѣ по-възрастни отъ 27 години.

Приемането на ученицитѣ въ I класъ става съ конкурсенъ изпитъ: писменъ и усненъ. Усненъ изпитъ ще се държи по свещена история, новий и вехтій завѣтъ и славянско четене, а писменъ по български езикъ, споредъ програмата на III класъ.

Конкурсния изпитъ ще се произведе на 27 и 28 августъ.

Всѣки ученикъ ще внесе въ монастирската каса пансионската такса 300 лева, изплащана на два пѣти, половината при постѣпване въ училището, а другата половина на I януария. Въ замѣна на тази такса на ученицитѣ се отпуща храна, квартира, отопление, освѣтление, криватъ и сламеникъ. Всички ученици сѣ длѣжни да си доставятъ сами потребнитѣ учебници, дрехи, постилки, възглавници, обуца и пр.

Тази година въ I класъ ще се приематъ 40 души ученици.

Свършилитѣ училището ще се рѣкополагатъ за свещеници изключително за селски енории.

гр. София, 24 юлий 1912 година.

Отъ канцеларията на Св. Синодъ.

Цър.-пѣвческо училище при Бачковския манастиръ.

Обявление

Управлението на църковно-пѣвческото училище при Бачковския манастиръ обявява на любителитѣ на църковното пѣние, че тази година ще се приематъ 20 ученика за сѣщото училище при слѣднитѣ условия:

Кандидатътъ-ученикъ трѣбва да е свършилъ най-малко I класъ и да е не по-малкъ отъ 14 г.

При записването си всѣки трѣбва да прѣдстави слѣднитѣ документи:

- 1) Кръщелно свидѣтелство;
- 2) Медицинско свидѣтелство за че е здравъ;
- 3) Свидѣтелство за честностъ отъ общината и
- 4) Писмо отъ родителитѣ си, за че му позволяватъ да слѣдва тамъ.

Освѣнъ това, той трѣбва да носи съ себе си: дрехи за прѣобличане, постелка, завивка, обувки и най-малко 200 лева, за да може да плати I-вия вносъ отъ таксата — 150 лева и да си набави най-необходимото.

Таксата е 300 лева за цѣлата година, плащана на два пѣти; 1) записването 150 лева и на I-й януарий 150 лева, срѣщу които получава храна, освѣтление, отопление, квартира и за учение.

Курсътъ на учението е едногодишенъ.

Кандидатитѣ нѣма нужда да подаватъ особени заявления, а се явяватъ въ училището, гдѣто главния учителъ ги приема по одобрение.

Всички църковни настоятелства могатъ да изпращатъ такива ученици на смѣтка на църквата, като знаятъ, че разходната сума винаги се признава отъ св. Митрополи.

Записванията почватъ на 1-й септемврий и траятъ до 10 с. м.

Отъ управлението на училището.

Кесаревото — Кесарю, Божието — Богу.

I.

Непознаването или слабо познавание сѣщината и цѣлитѣ на църквата, като божествено учреждение, не твърдѣ ясната и правилна прѣдстава за сѣщината и цѣлитѣ на държавата, като правова институция, често сѣ докарвали и докарватъ неправилни възгледи за отношенията между църква и държава.

Въ страна съ слаба култура, каквато е нашата страна, да се изкажатъ подобни възгледи е твърдѣ понятно и възможно.

Извѣстни обстоятелства отъ послѣдно врѣме въ нашия църковно-общественъ и държавенъ животъ дадоха на нѣкои новъ поводъ да изкажатъ по извѣстни въпроси възгледи, които стоятъ въ основно противорѣчие съ сѣщината, цѣлитѣ и въковното право на църквата, а сѣщо и съ сѣщината и цѣлитѣ на държавата.

Въ партийни висши събрания се изказваше прѣвратната мисль, че „църквата е национално-политическо, а не религиозно учреждение“. Възприе се отъ извѣстно мѣсто протестантското начало, че „надъ църквата, т. е. въ църковнитѣ въпроси, суверенитетство, върховенство има държавната власть“. Въ партийни органи се казваше, че „Св. Синодъ (върховната власть на българската прав. църква) е органъ на изповѣдното министерство“. Чуха се даже и такива възгледи, че държавата е, която трѣбва да рѣши — кой е „глава“ на православната българска църква, кой е истински епископъ и кой не, и т. н.

Тия мисли, възгледи и начала, изказвани и поддържани въпрѣки неотмѣнно право и положителни законоустановления, свидѣтелствуватъ, че у мнозина и у насъ има пейсни и забъркани схващания за държава и църква и за тѣхнитѣ взаимни отношения.

Въпросътъ за църковно-държавнитѣ взаимно-отношения въ дадения случай и на това мѣсто не може да носи толкова теоритиченъ, колкото практиченъ характеръ, макаръ по отношение на църквата вториятъ да се опрѣдѣля отъ първия.

Третирането на чисто църковни въпроси отъ гледища, каквито отбѣлѣзахме, не може да остане безъ надлежно практическо влияние въ взаимнитѣ отношения между Българската православна църква и между българската държава. Безогледното и безправно смѣсване на държавното съ църковното, вторженето или пѣкъ само опититѣ за вторжение въ чужда областъ не може да не прѣдизвикатъ явления, които отъ всѣко гледище сѣ врѣдни за общото и правилно развитие на народа, за чието благо и прѣуспѣване и църква, и държава сѣ повикани да работятъ, всѣка въ своя областъ, по своя специална сѣщина и цѣль.

Отъ това, пѣ вече практическо, гледище наложително е на това мѣсто — на всички профанни или тенденциозни поплзновения за забъркване държавното и свѣтското съ църковното и божественото да се напомни рѣшително принципътъ: „Кесаревото — Кесарю, и Божието — Богу“.

Църквата и държавата не могатъ да се смѣсватъ нито по произхода си, нито по сѣщината си, нито по цѣльта си, нито по срѣдетвата си.

Църквата е божествено учреждение съ своя

собствена сжщина и цѣль и, като правова организация, съ свое отдѣлно и особно право и устройство. Тя не е държавенъ институтъ, и, за това, никога не е зависѣла и не зависи отъ държавата и нейното сжществуване. Сжщо тѣй и държавата не е църковенъ институтъ. Тя е институция по-вече, за да пази правата на индивиди и цѣлото, а сетнѣ — да подпомага и подтиква общото и единичното благопрѣуспѣване, безъ да се бърка въ *религиозното* опрѣдѣление и благопрѣуспѣване. Принципъ на старата, *езическа* държава е било — религията да е една отъ функциитѣ на държавата. Появата ни християнството и особено животътъ му отъ първитѣ три вѣка сж открито раздѣляне на религиозното и църковното отъ държавното. Християнската църква до IV в. сжществува, напотивъ езическото, не като държавенъ институтъ, а мимо държавата, при гонение отъ държавната власт.

И така, християнската църква е *самобитно* божествено учреждение. И въ своя животъ, въ вѣрочението си въ богочитанието си, въ свещенодѣйствиата си и въ вжтрѣшната си църковна дисциплина — тя е напълно *самостояйна*, автономна. Вторжението на държавата въ тоя ѝ животъ е старъ езически принципъ. Срѣщу него е животътъ на църквата отъ I-ия вѣкъ до сега. И всѣко ново подобно вторжение е прѣобръщане на държавата въ църква — и християнската църква, като въ първитѣ три вѣка, при такова вторжение ще бжде принудена „да слуша по-вече Бога, отколкото човѣцитѣ“ и да се яви рѣшително срѣщу даванието божие на кесаря.

Като държи на принципа: „Божие — Богу“, т. е. като държи на своята самобитност и самоуправляемостъ, църквата е и за принципа „кесаревото да се отдава кесарю“, тъкмо защото е противъ смѣсане на държавното съ църковното. Тя признава държавата, като особено учреждение, безъ то да е църква, и задѣлжава членовѣтѣ си — въ чисто държавни въпроси — да се покоряватъ на държавата и властитѣ ѝ. Тя осветява и крѣпи основнитѣ и жизнени начала на държавата. Тя държи сѣмейството, напомня дълга, сочи на отвждгробовна отговорностъ, влияе благотворно на социалнитѣ условия, благославя труда, задѣлжава солидарността и подкрѣпата, и най-сетнѣ — дава прѣдъ вѣрващитѣ божествена санкция на властятъ. прогласявайки и държавната властъ, идяща отъ Бога.

Тия сж основни истини на християнската църква, на църковното право. Излизайки отъ тѣхъ тя е била всѣкога за раздѣлността на държавното отъ църковното, за тѣхното несмѣсане, безъ тая раздѣлностъ да бжде противностъ. И тъкмо православната църква е, която, като е пазила своята самобитност и автономностъ отъ държавата, никога не е била срѣщу държавата, като такава, никога не се е намѣсвала въ чисто държавнитѣ дѣла, както това е вършила католишката църква.

Като е за самобитността и за самостоятелността на двѣтѣ власти, — църковната и държавната, — църквата, смѣтайки и двѣтѣ тия власти, дадени и установени отъ Бога, едната за земното, а другата за религиозното и небесно благо, — е била за тѣхното взаимно дѣйствие и подкрѣпка, по принципа на *координацията*. Ако църквата, въ самостояния си животъ, се нуждае и отъ съдѣйствието на държавната властъ въ постигане на божествената си цѣль, сжщо той и държавата, въ самостояния си животъ,

въ своята сфера, се нуждае отъ подкрѣпата на църквата. Отгукъ и добритѣ взаимоотношения на църквата и държавата прѣзъ всичкия историченъ животъ на източнитѣ православни страни

Координацията на двѣтѣ учреждения, на двѣтѣ власти при пълно спазване самобитността и самостоятелността имъ, при срого разграничение на областитѣ имъ, на сжщинитѣ и задачитѣ имъ, — ето основното начало и на православната църква отъ древно врѣме до сега, и на източнитѣ православни държави.

Това начало държи хармония между църквата и държавата въ задачитѣ имъ, — всѣка при своя областъ и цѣль, — за общото благо на християни и поданници.

Това начало сжщеврѣмено е и срѣщу дисхармонията — да се обръща държавата въ църква или църквата въ държава. За това начало е била всѣкога православната църква. Излизайки отъ него, тя всѣкога рѣшително е била за своята самобитност и самостоятелностъ, всѣкога категорично се е възправѣла на попълзновения, държавни власти да навлизатъ въ нейната собствена областъ, помняйки думитѣ на божествения си учител: „Кесаревото — Кесарю, но и Божието — Богу!“

Свещ. Д-ръ Стеф. Цанковъ.

Ст. Михайловски.

Книга за българтитѣ пастири и наставници¹⁾.

I.

Селскитѣ даскали мѣдроуметвовать и така:

„— Имало е винжги, има и сега хора добродѣтелни — и едновременно врагове на веѣка религия!“

Дали е имало, дали има такива хора — това е въпросъ който не може да се рѣши съ прости утвърждения. . .

Историята ни казва — обществовѣдението ни казва — че човѣшкото сжщество не бива годно за никакво благородно подвизаванье — ако се убѣди че послѣдствията на веѣкакъвъ подвигъ сж провалянье и гибель — ако се убѣди че добротворство и злотворство сж обикновенни натурални работи като медъ и жлъчка — и че тѣзи натурални работи не оставятъ никаква свѣрхматериална слѣда!

Безвѣрзикътъ мисли:

„— Менъ сж потребни дълги десетилѣтия за да нагизднѣ душата си съ добродѣтели — понеже трѣба да я очистѣмъ отъ веѣкакви скверни инстинкти, отъ веѣкакви плѣтеки страсти — и понеже най-мжчната борба е самоборството. Защо да се предавамъ на такова себеукротителство? Защо ще пресѣздавамъ себе си, защо ще правѣмъ въ психизма си чудеса, защо ще съзждамъ въ себе си свѣгло обиталище за любовта и миловердието, — когато нема Богъ, не сжществува Сила всеуразумна която да държи смѣтка за моитѣ гигантски усилия, за моегъ неуморно вървенье по пътя на самоусвѣршенствованието, — и когато, най-сетнѣ, нема отвждгробовно битие, нема вѣчновѣковно благуване — при което да се радвамъ на свѣршенството си?“

¹⁾ Вижъ: „Ц. вѣст.“ брой 31.

И тъй като мисли — безвѣрникътъ лека полека се преобрѣща на хищникъ, на ненаситенъ плячкоискателъ, — понеже който не вѣрва въ нищо замѣстя непремѣнно, въ себе си, вѣроотстъпленieto съ автолатрия.

„— Нема управия, нема добрини — извѣнъ мене, заключва той; значи трѣба да живѣиъ за себе си, да се грижѣ само за своето благо и пресуѣване; тозъ свѣтъ е производъ на слѣпия случай; азъ нема да измѣнѣ органическия му законъ, сирѣчь органическото му беззаконие; ала, мож да направѣ това: — азъ да сгазямъ и смачквамъ — намѣсто мене да сгазятъ и смачкватъ. Това е въпросъ отъ хитростъ. Хитростъ и груба мощъ, — ето вселенната; — азъ обладавамъ първата — и съ нея ще си служѣ! —“

Тѣй че всѣги публиченъ пакостникъ е почналь своето поприще съ саморазвратъ — съ душевно самоотравяне.

Иначе казано — пѣтътъ по който вѣрвѣтъ всички лоши хора е този:

Отъ помрачение — къмъ богоненавистничество;

Отъ богоненавистничество — къмъ чловѣконенавистничество;

Отъ чловѣконенавистничество — къмъ самообаяние и самообожаване;

Отъ самообожаване къмъ злодѣяние! —

Въ България живуватъ грамадно число искатели на безредица и беззаконие; — имаме даже хора които просто се пропитаватъ отъ всечасно отрицание на хубавото, доброто и истинното.

Ний сме наблюдавали дълги години наредъ тѣзи своеобразни мѣжаги.

И това което винаги ни е смайвало и поразявало — то е тѣхнитѣ понятия за свободна воля и отговорностъ.

Тѣ сочѣтъ бушница къмъ небето — правѣтъ Бога авторъ на всѣко буйство, на всѣко насилие, на всѣко заслѣпение — и се провикватъ:

„— Хж, защо си създаль злото? Търви го сега! Ей тѣй нѣ, ще злоторествоваме понеже не си искаль да добротворествоваме! —“

...Нека споменеме тука — между парантезъ — и за онѣзи политиканствоващи материялисти, които твърдѣтъ че религията размножава сѣятниците и сѣратниците на тиранина!

Съвсѣмъ противното е вѣрно!

Първитѣ крѣпители на потисничеството сѣ отрицателитѣ на морално единство, на морална солидарностъ, на морални цѣли въ вселенната.

Най голѣмитѣ, най непоправимитѣ угодници на Атиловци и Бонапартовци, най невъздържитѣ насѣквачи на безправното чиновначалие — сѣ циничнатѣ онѣзи словоиграчи за които истината не е друго нѣщо освенъ една отъ формитѣ на безсмыслието!

Не само религията не усилия гнета, — но съвсѣмъ наопаки, тя го прави невъзможенъ.

Да, богопознанието — като ни прави отговорни предъ едно върховно Сѣщество — развѣрзва духа ни и освобождава съвѣстьта ни. Истинскиятъ богопочитателъ е най-свободниятъ мѣжъ на свѣта, — понеже първата му грижа е да не позволява на никакви човѣшки твари — високостоящи или нископоставени — да червѣтъ душата му.

Наполеонъ третий казваше на свѣитѣ куртизани:

„—Менъ задаватъ страхъ само хора обладаващи християнска нравственостъ, християнски добродѣтели. Тѣ сѣ високо честни натури. Тѣ сѣ неподкупни, неоскверними, недосегаеми за противочовѣшки заговоръ. Тѣ вѣрватъ въ контролъ божественъ — и въ даване смѣтка предъ Бога; тѣ сѣ хора на независимата воля — сирѣчь на неопетнимата дѣйностъ!“

Каква велика поука има въ тѣзи слова!

Да, безъ вѣра нема чисти нрави, — безъ чисти нрави нема гражданственостъ, — и богоборецѣтъ рано или късно става съюзникъ на потиснитѣ.

И не е възможно да бжде инакъ.

Развратъ и варварщина сѣ братъ и сестра. Като отрича всѣкакъвъ върховенъ мораленъ принципъ — атеистѣтъ се уѣща съ развѣрзани рѣцѣ предъ всѣкакво *полезно покушение*.

Що е липса на *висша санкция* — ако не узаконяване на безнаказанността?

Съ каквито хитроумства да се маскира — материялизмѣтъ не е освенъ величание на безнаказанността: — щомъ всичко е играло на безоки етихии — щомъ постоянниятъ редъ е въ постоянната неуредица — всички срѣдства сѣ позволени намъ да си оздравиме добро положение въ кратковременното земно поприще!

Деспотитѣ знаѣтъ много добрѣ това психическо настроение на богоотрицателитѣ и материялиститѣ; и историята ни дума че всѣки основателъ на желѣзно владичество винаги е търсѣль и намираль помощъ между такива людие.

Да бихъ яи направили, за нѣколко деня само, върховенъ уредникъ на народното просвѣщение — ний бихме заповѣдали да се тури слѣдния надписъ надъ входнитѣ врата на всѣка българска школа:

„— Наука безъ богопочитание не е друго нѣщо освенъ хитростъ безъ съвнъ и вѣщина безъ съвѣсть!“

Истинността на тоя афоризмъ ще се потвърди отъ всѣки който познава добрѣ криминалната статистика на европейскитѣ държави.

Тая статистика ни показва че най-закоравѣлитѣ пакостници и най-бездушнитѣ людоеди — двуногитѣ вѣлци както ги нарича докторъ Вертильонъ — сѣ безсъвѣстнитѣ учени.

Своята студия по този въпросъ Вертильонъ привѣршва съ слѣднитѣ многознаменателни думи:

„— Както има майсторство въ всички човѣшки занимания и предприятия — има го и въ престѣпничеството. Протомайгорѣтъ престѣпникъ — докторѣтъ по сатанизмъ или демонизмъ — не е друго нѣщо освенъ психопатъ надаренъ съ обширна начетеностъ и школка истъчченостъ! —“

Преди нѣколко време едно френско криминално сѣдовище осѣди на смѣртъ нѣкого си Витали — бѣлѣжитѣ химикъ. Този праксанъ и одѣланъ хищникъ бѣ далъ отровно нѣкакво питие на четворица свои сънаслѣдници — и осѣртиль ги бѣ — за да получи самъ голѣмо наслѣдство!

При разглеждането на този процесъ, прокурорѣтъ, между други размисления, исказа и слѣднето:

„— Химията на господина Витали е химия чловѣкоистребителна; бидейки чловѣкъ безъ отхрана, безъ религиозни начала, този химикъ е намѣрилъ въ науката не превъзидане на душата а нейно проваляне. —“

Нека цитираме и слѣдната крайно поучителна история.

Извѣстниятъ френски атеистъ Севестианъ Форъ — любямецътъ на новосформираната българска анархистическа партия, подвизаваща се въ вѣстникъ *Пробуда* — публикува, преди осемъ години, една брошурка подъ заглавие: *Доказателства за несъществуването на Бога*.

Нѣколко седмици слѣдъ появата на този анти-религиозенъ насквилъ, Севестианъ Форъ полузи адресъ отъ тридесетъ и петмина каторжници изъ една крайморска френска тъмница.

Адресътъ имаше слѣдното съдържание:

„— Многоуважаемий господине Форъ,

Прочетохме съ преголѣмо внимание и съ пълна наслада вашето противобожественно и противоевангелско съчинение.

„Можемъ да рѣчеме че никога въ живота си не сме ликували и тържествували както ликуваме и тържествуваме сега.

„Ний презирахме човѣшкото правосѣдие — но се бояхме отъ Бога.

„Да, ний се страхувахме че кога да е небесниятъ Всеродителъ и Веетворителъ ще ни иска смѣтка за дѣлата ни.

„Вий ни доказахте — въ цѣла редица най-логични разсѣждения — че такъвъ велемощень свѣтовнъ Властникъ не съществува!

„Върваме да ви искажемъ глубоката си благодарностъ.

„Вий ни избавихте отъ дамоклесовия мечъ който висѣше надъ главитѣ ни.

„Вий ни подарихте най-цѣнното нѣщо което може да бѣде подарено на каторжници — вѣра въ законността на всѣкаквъ родъ сполука.

„Отъ днесъ нататкъ ний ще знаеме — благодарение на васъ — че ако смогнемъ да избѣгнемъ отъ човѣшки съдъ — нема освенъ да се гавримъ съ Божия съдъ.

„Здравѣйте, господине Форъ! Утрѣ като излѣземъ отъ тюрмата — ний ще се подвизаваме хитро и ловко, за да не ни хванатъ вече стражаритѣ — и постоянно ще повтаряме вашето твърдение че тамъ горѣ на небето нема **втора инстанция!**—“

* * *

Привършаме тѣзи страници. Великатъ заблуда която прояжда съвременния българизъмъ е разлѣчаването на науката отъ отхраната. Нека българскитѣ власници да не забравятъ че науката дава заваятъ а отхраната създава характери. Нека българскитѣ законодатели да разумѣятъ че училището трѣба едновременно да бѣде въспиталище — иначе то се преобрѣща на блудилище.

Рѣчи

Прѣдседателствуващиятъ св. Синодъ Н. Високопрѣосвещенство св. Доростолекия и Червенски митрополитъ г. Василий, е привѣтствувалъ въ г. Търново на 2 августъ Н. В. Царя съ слѣдната рѣчь:

Ваше Величество,

Днешниятъ день е високознаменителенъ и съ важно историческо значение. Той закончева цѣла четвърт-столѣтие на едно царствование, наченато и развито прѣзъ всичкото си протежение при изключителни обстоятелства

и винаги спослѣдовано съ дѣла, за които може, сега и въ бждаще, само съ благодарностъ и удивление да се говори.

Свидѣтель близкъ и непосредственъ на това епохално царствование, св. Синодъ е прѣизпълненъ отъ чувства на сърдечна признателностъ къмъ Августейшия Юбиларъ, виновника на настоящето тържество, и счита за приятенъ дългъ да му засвидѣтелствува тукъ своитѣ най-дълбоки почитания.

Царю,

Като привѣтствуваме Ваше Величество отъ име на Негово Блаженство Българския екзархъ, отъ наше и отъ име на св. Синодъ съ достопамятния днешенъ юбилей и като поднасяме Вашему Величеству гореща благодарностъ за неусипнитѣ и безпрѣстанны грижи и съдѣйствия, които всегда съ благогосклонностъ Ваше Величество сте изказвали за благо на светата ни Църква, молитствуваме, Всеподателъ Богъ „умножая да умножитъ дние лѣтъ Вашихъ“, за да продължавате все тѣй честито да царувате за радостъ на Августейшия Вашъ домъ и на милото ни отечество, и съ Вашата извѣстна, бѣлжита мъдростъ и широка опитностъ да водите и занарѣдъ все така отъ голѣма къмъ по-голѣма прослава царството и къмъ благопрѣуспѣвание цѣлокупния български народъ, който тѣй обединенъ да възпѣва и славослави „единѣми усти и единѣми сърдцемъ“ името Господне.

Негово Величество царятъ отговорилъ на привѣтствието съ слѣдна рѣчь:

Ваше Високопрѣосвѣщенство,

Дълбоко съмъ трогнатъ отъ чувствата, които имахте добрината, отъ страна на Синода, да ми засвидѣтелствувате, и отъ бѣлжитѣ изрази, съ които правите прѣцѣнка на моето, ето вече четвъртвѣковно скромно служене на българския народъ и на светото българско народно дѣло.

Моля Ваше Високопрѣосвещенство да прѣдадете на Негово Блаженство екзарха и на св. Синодъ и приемете за васъ моята най-топла благодарностъ за поднесенитѣ ми по сѣция случай радолюбиви привѣтствия и пастирски молитствования.

Цѣнейки високо великата роля, която народната Българска църква е играла въ пробудата и самосъзнанието на нашия народъ, азъ съ прѣданностъ и благоговѣние съмъ се старалъ да подпомагамъ народоползнитѣ и свети начинания, и съмъ увѣренъ, че и въ бждаще тя ще продължи все съ сѣщото родолюбие своята богоугодна и любвеобилна мисия.

Д. Ласковъ.

Екскурзията на софийскитѣ семинаристи до Бачковския манастиръ.¹⁾

Къмъ кое врѣме се отнася бачк. църква-гробница? Ние казахме вече, че това е сигурно най-старата постройка, останала отъ врѣмето на първитѣ основатели на манастиря; връстница, може би, ще да е само малката църквица св. Архангели до съборната манастирска църква. За това, споредъ насъ, най-много говори голѣмата прилика, която съществува между градежа и конструкцията на бачк. църква-гробница и църквата при *Дегъновата кръпостъ*, която г. *Иорд. Ивановъ* справедливо отнася къмъ XI—XII в. На сѣщитѣ, може би,

¹⁾ Вижж „Ц. вѣстникъ“ брой 31.

основания и г. *Ивановъ* прави слѣдната бѣлѣжка въ подсрочника на своята статия за бачковската църква-гробница: „Може би църквата-гробница да е отъ XI в. Въпросътъ иска проучване“. Изглежда, че прѣдположението на г. И. Ивановъ напълно ще се оправдае отъ единъ надписъ, който ние имаме още отъ първото си пѣтешествие до Бач. манастиръ прѣзъ 1896 г. Нашиятъ надписъ изглежда да е грузински, той е копиранъ отъ рѣска отъ една фреска, която се откри тогава подъ мазилката на сегашната живопись, въ притвора на църквата-гробница въ сѣверо-западния жгълъ, помня, близо до изображението на ц. Иванъ Александъръ. Надписътъ се състои отъ три реда: първиятъ редъ има 4 букви съ знакъ на съкращение върху втората буква отначало; въ втория редъ най-напрѣдъ стои кръстъ (+), а послѣ 4 б. съ съкращение върху първата буква, третиятъ редъ състои отъ 5 б. съ знакъ върху четвъртата буква отначало. Ето и самия надписъ, както го намираме въ бѣлѣжките си

ВѢДЪ
+ ЧУАТ
А 7 С С

Какво е съдържанието на тая надписъ, ние и до сега не можахме да узнаемъ. Прѣди три години ние се отнесохме за това до руския вице-к. въ Варна г. *Джакели* (грузинецъ по народностъ, сега консулъ въ София), но и той не можа нищо да ни каже; г. консултътъ бѣ си зель копие за да го изпрати въ Русия да го прочетатъ специалисти, но и до сега за резултата ние нищо не знаемъ. Навѣрно, надписътъ ще съдържа името на светеца, който изглеждаше да бѣде *св. Георги*. Сега ние повторно поискахме да видимъ фреската съ грузинския надписъ, но неможахме да намѣримъ никакви слѣди отъ тѣхъ.

Както казахме вече по-горѣ, фреската съ грузинския надписъ се намира подъ сегашния слой стѣнна живопись; а това показва, че сегашната живопись на гробницата не е първа, подъ нея има друга, съ грузински надписи, която заедно съ самата сграда трѣбва да се отнесе къмъ самото основаване на манастиря (края XI ст.). Въ устава на манастиря се говори, че *Григорий Бакуриянъ* ималъ желание да основе манастиръ и *при него гробница, където той и братъ му да бждатъ погребани*; тая гробница ще да е именно сегашната църква-гробница до самия манастиръ, въ долния етажъ на която се намиратъ и образитѣ на двата ктитори. Що се отнася др сегашнитѣ фрески на гробницата, тѣхъ г. *Йорд. Ивановъ* отнася къмъ XIV в.; а споредъ насъ тѣзи фрески, както и тия на църквата при Асѣновата

крѣпость, (които г. Ивановъ сжщо така отнася къмъ XIV в.) сж съвършено сходни — работа на една школа — съ фрескитѣ на Асѣновата църква до с. *Беренде*, Царибродско, и слѣдователно, отнасятъ се по-скоро къмъ XIII в. (ср. *Успѣнието на св. Богородица* отъ Асѣновата църква до с. Беренде, въ нар. музей). А къмъ XIV в. се отнася само обрзътъ на царъ Иванъ Александъръ.

Слѣдъ разглеждането църквата-гробница ние се върнахме въ манастиря. Слѣдъ вечерята ученицитѣ отъ двѣтѣ манастирски училища въ честь на семинариститѣ устроиха импровизирана вечеринка: пѣха въ хоръ хубави църковни и народни пѣсни, декламираха стихотворения и прѣдставиха малки диалози изъ народния животъ. На вечеринката присжствуваха: игумена и всички манастирски гости. Ученицитѣ и отъ двѣтѣ училища правятъ изобщо отлично впечатление: тѣ сж привѣтливи, скромни и съ пълно съзнание се отнасятъ къмъ всичко оново, що има макаръ най-малко отношение къмъ бждащето имъ служение. Между тѣхъ има млади 19—20 години момци, а най-възрастнитѣ не сж по-възрастни отъ 25—27 години; поречето отъ тѣхъ сж женени и готови да станатъ свещеници изведнѣжъ слѣдъ завършването на курса. Трѣбва да се надѣмъ, че отъ тѣхъ ще излѣзатъ добри свещеници.

Въ програмата на свещенич. училище сж прѣдвидени слѣднитѣ прѣдмети: 1) *Св. Писание*, 2) *Догматич. богосл.*, 3) *Нравств. богосл.*, 4) *Основно богосл.*, 5) *Пастирско богосл.*, 6) *Омилетика*, 7) *Литургика*, 8) *Църк. история*, 9) *Бъл. църк. история*, 10) *Бъл. гражд. история*, 11) *Философия*, 12) *Психология*, 13) *Бъл. ез. и Литер.*, 14) *Отеч. география*, 15) *Славянски и старобългарски езикъ*, 16) *Математика*, 17) *Руски езикъ*, 18) *Източно пѣние* и 19) *Хиѣна съ антропология*. Намъ ни се вижда тая програма за твърдѣ прѣтрупана; за едно училище съ тригодишенъ курсъ, което има за цѣль да подготви селски свещеници, толкова много и отъ такъво естество науки — това е много прѣсилено. Такава, каквато се прѣдвижда днесъ, програмата на Бачк. свещеническо училище не се различава отъ програмитѣ на рускитѣ духовни семинарии, освѣнъ съ това, че нѣма старитѣ езици, а отъ програмата на Софийската духовна сменария, тя се различава още съ това, че не е окрасена още и съ естественитѣ науки, които и въ сменарията се явяватъ единъ ненуженъ луксъ. Очевидно е, че при съставянето на програмата на свещеническото училище, както и при съставянето на сменарската програма, съставителитѣ-педагози сж се ржкородили главно отъ принципа — *нека отъ всичко да знаятъ по малко*, безъ да взематъ прѣдъ видъ и това обстоятелство, че туй — *отъ всичко по малко*, отпослѣ въ дѣйствителния животъ по-вече пакти се обрѣщатъ на — *отъ всичко та нищо*. Днесъ човѣкъ нито може, нито пѣкъ има нужда да знае всичко — особено пѣкъ единъ селски свещеникъ, — а всѣки трѣба да бѣде *мастеръ своѣо дѣла*. Свещеници, които отъ всичко знаятъ *по мѣничко* ние и сега, мисля да имаме достатъчно, — по малко сж ония селски свещеници, които добрѣ да четатъ и разбиратъ славянски езикъ, и които да знаятъ добрѣ да служатъ, да пѣятъ и проповѣдватъ въ църква; такава свещеници трѣбва да ни пригответи Бачк. свещенич. училище. А за тая цѣль разнитѣ философии и психологии, ние мислимъ, не само нѣма да спомогнатъ, но могатъ още да поврѣдятъ на работата, защото ще отвлѣкатъ вниманието на ученицитѣ отъ това, което е *едино на потрѣбу*. Една по-внимателна ревизия, споредъ насъ, се налага на тая програма.

Другъ важенъ въпросъ, отъ който много ще зависи развоѣ на свещеническото училище, е въпросътъ

съ военната повинност на учениците; той трѣбва сѣщо така да бѣде разрѣшенъ по възможностъ по скоро, защото много отъ учениците подлежатъ на тая повинност и могатъ всѣки денъ да бждатъ викани въ казармитѣ и по такъвъ начинъ да бждатъ принудени да прѣкъснатъ слѣдванетоъ си.

Въ понедѣлникъ сутринята ние се приготвихме за обратенъ пътъ; въ 7 ч. всички екскурзиянти бѣхме прѣдъ голѣмата манастирска врата, кждѣто бѣха излѣзли да ни изпратятъ цѣлото манастирско братство начело съ игумена и всички ученици отъ манастирскитѣ училища начело съ ректора и учителитѣ. Поблагодарихме на о. игумена за добрия приемъ, а ученицитѣ му изпѣха *многая лѣта* и слѣдъ това всички ученици, подхождайки подъ благословение, взеха си сбогомъ отъ игумена. Единъ ученикъ отъ свещеническото училище каза хубава прощална рѣчь, въ която изтъкна ползата отъ взаимнитѣ срѣци между духовнитѣ възпитаници, които сж бждащитѣ жетвари на Христовата нива и добрия споменъ, който сименариститѣ оставатъ въ манастиря и между неговитѣ другари. Слѣдъ това ние потеглихме за пътъ, носейки най-добри спомени за приятно и полезно прѣкарания денъ въ Бачк. св. обитель.

Изъ пята ние се спрѣхме на *Асѣновоата крѣпостъ*, кждѣто разгледахме крѣпостъта, църквата и подновения *Асѣновъ* надписъ на скалата.

Въ 12 ч. ученицитѣ бѣха въ Станимака, кждѣто въ манастирския метохъ о. *Иосифъ* — манастирския касиеръ, бѣ ни приготвилъ хубавъ обѣдъ отъ печено агне и манастирско вино. Слѣдъ обѣда на фойтони ние потеглихме за Пловдивъ, а отъ тука въ 5 ч. съ трена за София, кждѣто — както обикновено това е прието по българскитѣ желѣзници — съ *голъмо закъснение* пристигнахме едва къмъ 11¹/₂ ч.

Отъ страна на сименариститѣ екскурзиянти, както и отъ страна на колежитѣ ми, които участвуваха въ екскурзията и отъ своя страна изказвамъ сърдечна благодарностъ къмъ всички, които тѣй или инѣкъ съдѣйствуваха за успѣха на нашата разходка, която ще остане памятна за всички, които взеха участие въ нея.

София, 15. VI. 1912 г.

Свещ. Д-ръ К. Цѣновъ.

Психология на религията¹⁾

V

За обяснение зараждането на вѣрата въ човѣшката душа сме принудени, слѣдовително, да допуснемъ едно външно въздѣйствие, причинено отъ една сила, която наричаме Богъ. Обаче въздѣйствува ли тази сила върху всѣкиго? И ако въздѣйствува, то защо не сж всички хора, безъ изключение, религиозни?

Тукъ може да има двѣ прѣдположения;

1. Или че тя дѣйствува върху всѣкиго, но само нѣкои се поддаватъ да може тя да имъ въздѣйствува, или пъкъ 2. Че тя дѣйствува само върху нѣкои.

Второто прѣдположение не е съвмѣстимо съ религиозното съзнание, което не допуска, че Богъ по собствена инициатива ще обезцѣни нѣкои хора и ги лиши отъ своята благодать.

Затова приемаме първото прѣдположение.

Пита се обаче: Защо, като дѣйствува тази сила върху всѣкиго, само на нѣкои може да въздѣйствува? Отговорътъ гласи: Защото не всички хора притежаватъ

способността на възприемане Божия реалитетъ. И затова покрай Божие въздѣйствие приемаме и едно: *Прѣдразположение къмъ религиозностъ*. Това прѣдразположение бива *вродено* и *придобито*. Първото е дадено въ човѣшката натура заедно съ раждането, а второто можемъ раздѣли на *несъзнателно* придобито прѣдразположение и на *съзнателно* придобито, чрѣзъ усилието на волята.

Отъ друга страна, споредъ това какъ се проявява и оформява религиозитетътъ, можемъ раздѣли харата на слѣднитѣ три типа: 1. *активни*, 2. *пасивни* и 3. *престивни*.

Къмъ първитѣ спадатъ а) гениално-религиознитѣ натура, въ които религиозността е една непосредствена и ясно опрѣдѣлена активна сила и б) тѣзи, които се още борятъ и търсятъ помирение между двата на лице въ тѣхъ фактора: вѣрата и знанието, безъ да сж успѣли още да теглятъ могщата граници между тѣхъ и направятъ разчленение между прѣплетениитѣ понятия на тѣзи двѣ прояви на своята психика. Тѣ сж хората на вжтрѣшния трагизъмъ, които се борятъ не само да извоюватъ своята личностъ за достигане светостъта — както правятъ гениалнитѣ религиозни натура — но сж принудени *първо* да създадатъ условията въ себе си за едно възможно оформяване на тази своя личностъ.

Къмъ пасивнитѣ типове спадатъ всички онѣзи, които не усѣщатъ върху себе си никакво осезателно и рѣзко Божие въздѣйствие, но сж тѣй диспонираны, че могатъ *само* при извѣстни случаи и то *отчасти* да иматъ нѣкакви религиозни прѣживявания, безъ да притежаватъ една вжтрѣшна спонтанна религиозна сила. Това сж хората на обикновения практически животъ, които не отричатъ религията, напротивъ, отнасятъ се съчувствено къмъ нея (макаръ и не винаги), обаче никога не отиватъ по-далечъ отъ традицията.

Третиятъ типъ хора, т. е. противнитѣ, не сж способни на религиозни прѣживявания и се отнасятъ отрицателно къмъ всѣка религия. На тѣхъ е чужда и непонятна силата ѣ въ логиката и, като я не намиратъ тамъ и на друго мѣсто нѣма кждѣ, считатъ я въобще за суевѣрие (при все, че тѣ не всѣкога сж отгървани отъ дѣйствителното суевѣрие) или пъкъ измислица на извѣстни хора само за спекулация.

Вроденото прѣдразположение къмъ религиозностъ е единъ неоспоримъ фактъ, но само е тукъ въпросътъ отъ какво естество е това прѣдразположение — дали е то нормално или ненормално състояние.

При религиознитѣ хора винаги се прѣдполага и едно особено устройство на тѣхния организъмъ, а особено на клѣткитѣ отъ тѣхната нервна система. Тѣй наречената отъ насъ функция на религията е развита при тѣхъ до висша степенъ. Обаче, пита се, дали тѣхната религиозностъ е плодъ изключително на това органическо устройство или пъкъ обратното — органическото имъ устройство е плодъ на тѣхната религиозностъ. И двѣтѣ тѣзи положения си иматъ своитѣ привърженици, но въ тази си форма тѣ сж крайни.

Първото положение, какво всѣка религиозностъ е плодъ изключително на устройството и състоянието на човѣшкия организъмъ, се поддържа отъ течението, наречено *медицински материализъмъ*. Това течение се е оформило въ философията на религията въ два вида. Единиятъ разглежда религиозността като паталогично състояние, а другиятъ като нормално, обаче тя, споредъ него, е едно психично явление, което е обусловено отъ промѣнитѣ прѣзъ различнитѣ периоди въ развитието на човѣшкия организъмъ.

Първиятъ видъ казва, че всѣка религиозностъ се заражда въ психиката на човѣка, когато настѣпи чув-

¹⁾ Вижъ „Ц. вѣстникъ“ брой 30.

ството на изнемогване, причинено от едно нервно разстройство, а главно когато се повреди голѣмата мозъчна кора. Сжщо религиозността се появява и при нѣкои други повреди и разстройства на нашия организъм, напримѣръ, катаръ въ стомаха, червата, при повредитѣ на черния дробъ, жлъчката, бѣбрецитѣ и пр. Това всичкото влияе на нашето душевно разположение, явява се чувството на една жизнена немощ, обхваща го човѣка единъ неизразимъ страхъ и тогазъ той търси помощъ въ едно можже и добро сжщество — Богъ.

Вториятъ видъ медицински материализъмъ има много форми, между които една е тъй да я наречемъ *сексуална теория*, която извлича религиозността изъ кризиса между юношеската и зрѣлата полова възраст, или пъкъ изъ периодитѣ прѣди и слѣдъ пубертета. Тази теория е произлѣзла благодарение на обстоятелството, дѣто дѣйствително първата самостоятелна мисль и отношение спрямо Бога се явяватъ около тѣзи периоди. Така показватъ изслѣдваніята на нѣкои учени, които сж се занимавали съ психологията на религията.

Ще споменемъ, че не само физиолози и медици, но и мнозина философи разглеждатъ въобще нашитѣ психични явления, безъ изключение, като резултатъ на нашата естествена натура, безъ да се търси при нѣкои случаи и на друго мѣсто причината. Spinoza, напримѣръ, разглежда нашитѣ афекти и склонности — разбира се въ това число и религиозността — че съ такава необходимостъ произлизатъ отъ нашата натура, както отъ естеството на тригълника слѣдва, че сумата на неговитѣ жгли е равна на два прави. М. Таинѣ намѣрва, че между причинитѣ на физическитѣ факти и онѣзи на нашия душевенъ животъ нѣма никаква разлика. „Порокътъ и добродѣтельта сж продукти, както ветриолтъ и захаръта“. Въ такъвъ духъ говорятъ и всички материалисти.

Че има извѣстно отношение между физическитѣ и психическитѣ явления, това е единъ фактъ. Много наши способности или недъзи иматъ тѣлесно-физиологична основа въ нашия главенъ мозъкъ. И сме ли въ положение да измѣнимъ по нѣкой начинъ тази основа, то се измѣнятъ и съпровождающитѣ тѣхъ психични явления. Психолозитѣ наричатъ тази основа „репродукционна основа“, „диспозиция“, въ която се крие тенденцията да изпълватъ повторно прѣдставитѣ въ нашето съзнание. Промѣната на тази репродукционна основа влѣче слѣдъ себе си и промѣна на всички психични състояния, свързани съ нея. (Репродукционната основа се измѣня и отъ придобиването на нови прѣдстави, обаче, тукъ не се отнася въпросътъ за това). Една повреда въ главния мозъкъ може да причини коренна промѣна въ нашия психиченъ миръ. А това ясно показва зависимостъта на психичнитѣ отъ физичнитѣ явления. И не само това, но и всѣка тѣлесна повреда и прѣдрасположение въобще влияятъ върху нашия психиченъ животъ. Но отъ тукъ веднага да се вади заключение, че религиозността като психично явление е резултатъ *само* на тѣлеснитѣ условия, би било едно прибрзано заключение, защото тѣзи условия сж само една *частъ* отъ условията на нейната поява. А кое ще бжде първичното между тѣзи условия не е тъй ясно, както ни го прѣдставява медицинскиятъ материализъмъ. Да се отива по-нататъкъ и да се утвърждава, какво даже опрѣдѣленъ родъ болѣсть е причина на религиозността е заключение на никакви факти не основано освѣнъ на лични интимни нѣща. Една и сжща болѣсть при различни хора и случаи указва и различно влияние. Хистерията, напримѣръ, може да кара едного да бжде фанатично набоженъ, а друго лудо безбоженъ. „Черниятъ дробъ, казва James, може да указва влияние не само върху произведенията на упорититѣ атеисти, но и върху онѣзи на кающитѣ се методисти“. Тѣлеснитѣ

условия, вѣроятно, сж единъ мощенъ факторъ които придаватъ една особна окраска споредъ своя характеръ на нашитѣ прѣживявания, но да бждатъ и причина на това, като какъ да гледаме на тѣзи прѣживявания и каква цѣна да придаваме на нѣкои прояви отъ нашия вжтрѣшенъ психиченъ животъ, изглежда да не е отъ тѣхна компетенция. Тукъ работата се състои не въ тѣлесно-физиологичнитѣ условия, а въ *цѣлноститѣ* които всѣка личностъ си добива прѣзъ течение на своя животъ и които не се изчерпватъ само съ тѣзи условия. Проблемата за цѣлността медицинскиятъ материализъмъ е длъженъ да ни обясни, защото тази проблема е централниятъ пунктъ на всѣка религия, и ако не може, то ще видимъ слѣдствията отъ това.

(Слѣдва).

Мнѣния и отзиви.

М. Московъ.

Светата Петропавловска обитель надъ Лѣсковецъ.

Надали има нужда да се доказва, че нашитѣ мѣнастири сж играли доста важна роль въ историята на нашия народъ. Въ врѣмето на нашето национално и духовно възраждане, когато българскиятъ народъ се оформѣше като отдѣлна националностъ въ турската държава, мѣнастиритѣ се явиха като огнища, откъдѣто се разпали искрата на борбата, която скоро обхвана всички българи и спечели самостоятелна черкова и училище.

Като почнемъ отъ патриарха на българската история и свършимъ съ попъ Харитона — героя на дрѣновския мѣнастирь — всички наши бѣлѣжити мже сж излѣзли изъ тѣснитѣ мѣнастирски килии и поведоха народа ни къмъ славна бжднина. Въ мѣнастиритѣ се възпитаха нашитѣ герои, нашитѣ учени, нашитѣ патриоти, нашитѣ борци. Ала още не е оцѣнено както трѣбва значението на тѣзи наши светилища и просвѣтни огнища. Дори се забѣлѣзва у народа ни едно непростимо нехайство къмъ тѣзи наши светини. Едни оставихме да запустѣятъ, други да осиромашеятъ, трети се разсипаха, а четвърти унищожихме съзнателно.

Тѣй неблагоприятно се отнесохме и къмъ св. обитель Апостоли Петъръ и Павелъ надъ Лѣсковецъ.

Този мѣнастирь е построенъ още въ старобългарскитѣ врѣмена, когато процвѣтѣвалъ религиозно-нравствениятъ животъ между нашитѣ прадѣди. Покрай другитѣ мѣнастири, издигнати около Търново билъ основанъ и този, но малко по-долу, край политѣ на тази самата възвишеностъ, гдѣто се намѣрва сега. По-сетнѣ, когато се увеличило населението около него, братята изкацерили мѣнастиря върху скалата.

Какво е станало съ това наше светилище, слѣдъ като падна България подъ турцитѣ, не се знае. Но, навѣрно и то е изпитало общата участь на нашето отечество, каквато участь изпитаха всичкитѣ ни мѣнастири.

Когато врѣмената се поуспокоили малко, когато народътъ ни се посвѣстилъ слѣдъ страшния погромъ, заловилъ се отново за мѣнастиритѣ си, гдѣто подъ тъмнитѣ покриви на тѣснитѣ килии, въ дълбокитѣ усои на мѣнастирскитѣ гори, въ скрититѣ и отдалечени мѣста на своитѣ светилища почналь да възнася молитви къмъ прѣстола на Милостивия за пощада. Тѣй отново българинътъ подновилъ съборенитѣ олтари на молитвенитѣ мѣнастирски домове. Тогава била обновена и нашата обитель. Прѣзъ 1662 година, мѣсець септемврий, нѣкой си „господинъ Константинъ, синодията му госпожа Зафия и синъ му Коя“ поправили мѣнастирската черкова,

— поправили я, а не я издигнали изново, защото поправката станала въ врѣмето на игумена Нектория архимандрита. Ако бѣше мѣнастирътъ издигнатъ изново, нѣмаше да има игуменъ. При това мѣнастирътъ е заемалъ видно мѣсто между останалитѣ мѣнастири: той се управлявалъ отъ игуменъ — архимандритъ.

Мѣнастирътъ е билъ извѣстенъ въ България, познатъ и вънъ отъ нашето отечество. Въ началото на 18 вѣкъ той билъ прочутъ въ Русия и спечелилъ благоволеніето на държавния глава, великиятъ руски императоръ Петъръ, който изпратилъ на братята едно евангелие съ позлатени кори.

Това ни показва, че Петропавловскиятъ мѣнастирътъ при Лѣсковецъ билъ извѣстенъ и прославенъ много повече отъ всички мѣнастири въ турската държава; той се ползувалъ съ голѣма почитъ и между българското околنو и далечно население. Има свѣдѣния, че се стичали отъ много градове и села хора, както лѣтъ, тъй и зимъ на поклонение въ тази света обителъ. И когато идвалъ Петровденъ, толкова много богомолци се събирали, толкова много търговци отивали тамъ, щото поляната прѣдъ мѣнастиря се обръщала на цѣлъ панаиръ.

Кой човѣкъ отъ околното население не си спомня днесъ онѣзи радостни трепети, съ които е очаквалъ приближаването на празника св. св. Петъръ и Павелъ? Цѣло тържество е било за близкитѣ села този празникъ. Съ хиляди души напущали работата си и отивали да се помолятъ на Бога и да си отдохнатъ спокойно въ мѣнастиря подъ закрилата на божиитѣ угодници. Сѣкашъ скритостта на мѣнастиритѣ, светостта на мѣстото, уединението отъ свѣтския шумъ сж гарантирали безопасността на човѣшкия животъ, и нашия българинъ, щомъ се виждалъ по-свободничекъ отъ работа и залиси, бързалъ да се прѣдаде на охолна радостъ въ мѣнастиритѣ, гдѣто заедно съ това изливалъ прѣдъ Бога накипѣлитѣ си болки подъ тежкото робство и се молилъ свободно да турне Богъ край на тегловния му животъ.

Щомъ се подигна черковната ни борба противъ гърцитѣ, Петропавловскиятъ мѣнастирътъ не остана надирѣ отъ общото българско движение; и той заплати данѣка си въ тази свѣтла страница отъ нашата национална история. Когато грѣцкитѣ владици притискали населението въ търновско, братята отъ Петропавловската св. обителъ, на чело съ Максимъ Райковичъ, игуменъ — подигналь открита борба, която въ скоро врѣме се подела отъ околното население и се постигнаха такива резултати, каквито ние знаемъ отъ нашата история.

Дойдоха врѣмената на нашитѣ политически движения, настанаха дни, пълни съ героизъмъ и самопожертвования, — дни, когато българинътъ дигна рѣшително дѣснаца да отхвърли тежкото иго, което цѣли 500 години е тежало върху прѣтрититѣ му рамена. Ето и нашитѣ мѣнастири се отзоваватъ да зематъ участие въ общото движение, да платятъ своя данѣкъ на патриотизъмъ, да раздѣлятъ съ българина било славата или смъртта, както сж дѣлили толкова години теглото.

Петропавловската обителъ не останала надирѣ отъ общото настроение; и нейнитѣ братя били убѣдени, че покрай молитвата, покрай мисълта за царството небесно, всѣкой българинъ има отечественъ дългъ, който трѣбва да се изпълни, и тѣ рѣшили да го изпълнятъ. И ето виждаме, че тѣ не се уплашили отъ смъртта, когато сж потрѣбни за своето отечество.

Настава 1862 г. проектира се възстание въ Търново; работи Раковски трескаво въ Бѣлградъ, като праща хора въ търновско да подготвятъ работници за общото дѣло. Но Търново е прѣдъ очитѣ на властта, не може да се работи свободно, открито, по-дѣятелно. И ето Петропавловската обителъ не се двоуми: тя е го-

това да послужи на България, па макаръ и да се обърне на развалини, както се обърна по-сетнѣ Дрѣновския мѣнастирътъ.

Водителитѣ на това възстание разбраха сгодността на мѣнастиря за светото дѣло и побързаха да се приютятъ тамъ и да подготвятъ въ него възстаніето като въ мѣсто по-отстранено отъ очитѣ на турската властъ. И въ скоро врѣме прѣнесоха главния станъ въ обителта и момцитѣ, които се готрѣха да зематъ участие въ това дѣло, почнаха да се събиратъ тамъ. Игуменътъ и братъ му застанаха на чело на това движение, на това патриотическо дѣло. Властта подуши заговора и дигна гонение противъ смутителитѣ на спокойствието въ царството на султанитѣ.

Слѣдъ като замина четата за балкана, турската властъ нахѣлта въ мѣнастиря, хваща игумена и брата му и ги затваря. Тѣзи патриоти старци, — х. Теодосий и братъ му Иосифъ, — били изпратени на заточение, гдѣто единиятъ отъ тѣхъ умрѣлъ, а другиятъ се върна слѣдъ освобождението ни, да се наслади отъ свободата, за която страда толкова врѣме и за която даде жертва брата си.

Мѣнастирътъ остана здравъ, но даде доста чувствителне жертва: той се лиши отъ двама свои хора, но заедно съ това се записа въ историята като съучастникъ въ великото ни дѣло за освобождението на нашето отечество. (Слѣдва).

Едно пояснение.

Въ в. „Право“, брой 28 отъ т. г. подъ надсловъ „Синодални истини“, точка третя, г. М. Марковъ, редакторъ на казанія вѣстникъ, твърди, че Негово Високопрѣосвещенство, св. Вратчанския митрополитъ билъ изказалъ прѣдъ него, когато го посѣтилъ тия дни въ гр. Враца, истини по църковния въпросъ отъ такова естество, които, ако ги извадялъ на бѣлъ свѣтъ прѣдъ събранието, то главния секретаръ на св. Синодъ трѣбвало да спасява Синодалната палата съ сила.

За освѣтление по тоя въпросъ, отнесохъ се до Негово Високопрѣосвещенство, който бѣше тъй любезенъ та ме прие и на запитването ми, той заяви, че въ разговора, който ималъ съ г. М. Маркова по църковния въпросъ не е ставало ни дума за такива истини, които, ако се извадяли на бѣлъ свѣтъ, главния секретаръ на св. Синодъ трѣбало да спасява Синодалната палата съ сила. При казанія разговоръ на Негово Високопрѣосвещенство съ г. М. Марковъ е билъ г. полковникъ Морфовъ, който може да потвърди истинността на горнето. гр. Враца, 1-и августъ 1912 година.

Единъ гражданинъ.

Некрасиви работи. Подъ горния класовъ. Дръ Славовъ (Ст. Станимировъ) пише въ брой 620 на в. „Свѣтъникъ“:

„Знаехме, че Синодътъ, съ одобрението на екзарха, бѣ напечаталъ и разпратилъ за ръководство и точно изпълнение една „формула“, ала не знаехме да се говори въ нея какъ трѣбва да се поменува Синода отъ митрополититѣ. Помислихме, че щомъ като въ органа на св. Синодъ се казва, че въ „формулата“ имало казано — „какъ трѣбва да се поменува Синода отъ митрополититѣ, това трѣбва наистина да е тъй и че въ случая паметта ни измѣнява. Поговорихме съ единъ-двама, които се интресуватъ отъ черковнитѣ въпроси. *Всѣки ни каза, че „Църковенъ вѣстникъ“ лъже. Такава формула, въ която да е отрѣдѣлно, какъ митрополититѣ да поменуватъ Синода не е изработана“.*

Буквалното рѣшение на Св. Синодъ взето въ заседанието му въ гр. Русе въ 1890 г. мѣсець юлий 10-и по поменуването гласи :

„Като се взе прѣдъ видъ при това, че е желателно щото поменуването на Св. Синодъ отъ страна на епархиалнитѣ архиереи да става всждъ еднообразно, *опредѣли да се помолѣ Н. Блаженство да покани каноническитѣ митрополити да се поддържатъ при поминаваніе Св. Синодъ отъ слѣдующата формула:*

„На великия входъ :

„Святѣйшій Болгарскій Синодъ да помнятеъ Господъ Богъ во Царствіи своемъ, вьегда ничѣ и присно и вьвѣки вьковѣ.“

На възгласа слѣдъ молитвата по изрядно:

Во Первихъ помяни Господи Святѣйшій Болгарскій Синодъ ихже и пр.“

Въ заседанието сж участвували св. Доростолски и Червенски Григорий, който по делегация отъ Н. Блаженство прѣдседателствувалъ, св. Самоковски Доситей и св. Врачански Константинг. Секретарствувалъ г. Ат. Шоповъ, сегашния нашъ генераленъ консулъ въ Солунъ. Въ това заседание се приели три формули за поменуване: първа за гражданскитѣ власти, втора за епархиалнитѣ архиереи и трета за св. Синодъ. Първитѣ двѣ се напечатали съ църковни слова и съ окръжно отъ Н. Блаженство се изпратили до епархийскитѣ началства. Третата се цитирала въ самото окръжно, подписано тоже отъ Н. Блаженство.

Окръжното на Н. Блаженство за поменуването на св. Синодъ буквално гласи :

„Българска екзархия
15 септемврий 1890 г.

№ 1579.

Цариградъ.

Ваше Високопрѣосвещенство!

Св. Синодъ, въ заседанието си отъ 10 юлий т. г., протоколъ XXXVI, се занима съ въпроса за еднообразното споменуване гражданскитѣ и духовни власти при църковнитѣ молитвословия и опредѣли за тая цѣль една формула.

Като ви приключаваме въ настоящето си единъ екземпляръ отъ въпросната формула за общо употребление, считаме за нужно да прибавимъ, че св. Синодъ като взе прѣдъ видъ това, че е желателно, щото споменуването на св. Синодъ отъ страна на епархиалнитѣ архиереи да става всждъ еднообразно. *опредѣли това да става по слѣдующата форма:*

На великия входъ — Святѣйшій Болгарскій Синодъ да помнятеъ Господъ Богъ во Царствіи Своёмъ вьегда ничѣ и присно и во вѣки вьковѣ.

На възгласа слѣдъ молитвата по „изрядно“.

Во первихъ помяни Господи Святѣйшій Болгарскій Синодъ ихже и пр.

Като се прѣпоръчваме на св. Ви молитви, оставаме на Ваше Високопрѣосвещенство.

Во Христѣ братъ :

Екзархъ българскій: *Иосифъ“.*

Така избличаватъ синоднитѣ архиереи и Н. Блаженство екзарха съ рѣшенията си и съ писменнитѣ си актове думитѣ на г. Ст. Станимировъ. Остава обществото да оцѣни постѣпката на послѣдния. Изобличението и падението е толкова грозно, че жертвата може само да се съжالياва.

Външенъ прѣгледъ.

Карловацката патриаршия. (*Посегателство върху църковната автономия и върху църковнитѣ имоти*). Съ съжаление хроникираме посегателството на унгарското правителството върху автономията на Сърбската църква въ Войводина и Хърватия. Нечакано отъ пастири и паство, посегателството е хвърлило въ унижение православнитѣ братия сърби въ Унгария. Съ едно рѣшение и едно драсвание на перото унгарското правителство унищожава самоуправата на Сърбската църква и взема въ своя власть нейнитѣ църковни имоти. Съ своята наредба унгарското правителство отмѣнява съборното църковно устройство отъ 14-и май 1875 г., изборния редъ на народо-църковния съборъ, митрополитско-църковния и народо-училищенъ съвѣтъ, съюзната уредба за сърбскитѣ народни учители, въ която се прѣдвизжда училищенъ съвѣтъ, уредбата за епархийскитѣ и епархийскитѣ власти, сжщо устава за управата, контрола и употребата на мѣнастирскитѣ каси и народо-църковнитѣ имоти и за дажбитѣ на манастирскитѣ братства. Цѣлата тази църковна самоуправа, придобита подиръ дълги усилия и борби, се замѣнява съ уредбата отъ днитѣ на абсолютизма, съ кралския рескриптъ отъ 1869 г. Съ други думи, демократичнката съборна църковна управа се замѣнява съ еднолична и функциитѣ на досегашнитѣ най-висши епархийски автономни власти се прѣдаватъ на патриарха, при когото ще има асистенти, диоцезни епископи и нѣколко назначени „свѣтници“. Автономни църковни власти досега сж били: митрополитско-църковния съвѣтъ, съборното постоянно присѣствие и училищния съвѣтъ.

Църковнитѣ имоти се състоятъ въ земи, книжа, сгради и фондове. Тия имоти възлизатъ на 120 милиона крони. Само имотътъ на общинитѣ възлиза на 50 милиона крони. На такава сума достига и народо-църковния имотъ. Имотътъ на сърбскитѣ мѣнастири възлиза на 10 милиона крони, а тоя, който непосредно управлява патриарха, се възкачва сжщо на такава сума. Повечето имоти сж въ земи. Съ подсебата на църковнитѣ имоти се унищожава най-яката опора на сърбския народъ — опората, която дава животъ на неговия езикъ, вѣра и национална съвѣсть. Ударътъ е грозенъ и безподобенъ въ исторіята. Противъ него протестира днешниятъ вѣкъ, който е вѣкъ за автономна демократична управа въ църква и държава.

Изъ вѣстницитѣ и списанията.

Най-хубава църква на балканитѣ. Подъ този пасловъ „Гласникъ православне цркве“, органъ на Сърбския архиерейски съборъ, пише въ броя си отъ 1 августъ (№ 16) слѣдното :

„Въ българската столица — София се довършва велелѣпния храмъ, посветенъ на името на руския князь освободителъ Александъръ Невски. Храмътъ се издига въ споменъ за освобождението на България отъ Русия. Съграденъ е съ разни вариации отъ византийско романски стилъ, а е украсенъ съ дивна орнаментака.

Какво ли ще стане съ нашия храмъ Св. Сава“?

Албанцитѣ и христианиитѣ. Албанцитѣ не се задоволяватъ съ Албания. Тѣ отиватъ много далечъ съ претенциитѣ си. Свидѣтелство на това сж непомѣрнитѣ потисничества върху съвѣстьта на христианиитѣ, съ които сж въ съѣдетво. Безъ култура, безъ писменость и безъ уметвено срѣд-

ище тѣ още отсега се нахвърлят на христиани-тѣ да ги праватъ албанци. Гръцкиятъ вѣстникъ „Акрополисъ“, като говори, че албанцитѣ всѣкога сж се държали враждебно и нападателно прѣзъ послѣднитѣ 25 години спрѣмо гърцатѣ, пише :

„Прѣзъ врѣмето на голѣмото македонско движение албанцитѣ бѣха противъ насъ. Тѣ бѣха наши неумолими врагове. Тѣ се съюзиа съ власитѣ, плащаха се отъ Ромжния и дигнаха албано-ромжнско знаме въ противовѣсъ на грѣцкото. Тѣ виждатъ, тѣ познаватъ само албанци. Видятъ ли сърби — искатъ да ги направятъ албанци. Видятъ ли българи — искатъ да ги направятъ албанци. Видятъ ли гърци — сжщата мисль ги движи. И тѣ всѣкога сполучаватъ съ тероръ. Така тѣ успѣха да албанизиратъ Тетовската долина. Едно врѣме три четвърти въ нея бѣха българи. Сега не е тѣй. Стара Турция бѣ благоприятна на албанцитѣ, и Рене Пино съ право е казалъ, че, ако тя бѣ сжществувала още нѣколко години, по-голѣмата частъ отъ Македония би била албанизирана. Навикнали така, не е чудно, че тѣ мѣрятъ да включатъ въ бѣдната си автономна държава Янинския вилаетъ и цѣлия Битолски вилаетъ. Албанцитѣ съ това искатъ да си създаватъ изведнѣжъ четирма неприятели, въ лицето начетири независими държави: Гърция, България, Сърбия и Чернагора.

Изъ живота на епархийскитѣ духовни братства.

Годишното събрание на Видинското епархийско духовно братство „Антимъ I“ стана на 15 юлий 1912 г.

Събранието се прѣдседателствуваше отъ Н. Високопрѣподобие архимандритъ Владимиръ. Присъствуваха 15 братчика делегати, отсѣдствуваха трима делегати отъ Берковската духовна околия по неизвѣстни причини. Събранието се занима съ слѣднитѣ въпроси :

I. Прочете се годишния отчетъ за дѣйността на Епархийското братство, която братчицитѣ намѣриха задоволителна.

II. Избра се тричлена комисиия за прѣглеждане смѣткитѣ на братството.

III. Гласува се бюджета за идущата година, който се прие на приходъ 2,430 лв., на разходъ 1920 лв. съ излишекъ 500 лева.

IV. За делегати на свещеническия конгресъ, ако би се свикалъ, се избраха свещеницитѣ: Ляло Й. Иончевъ отъ гр. Кула и Станъ П. Димитровъ отъ с. Флорентинъ, Видинско.

V. Комисиията докладва своя протоколъ по смѣткитѣ на епархийското настоятелство за врѣме отъ 3 юний 1911 г. до 15 юлий 1912 год., която се оказа въ приходъ 2163 лв. и 60 ст., въ разходъ 1200 лв. 30 ст.; чистъ приходъ 962 лв. 70 ст., а всичко братството има чистъ капиталъ 10397 лв. 23 ст. внесени въ банкови учреждения.

VI Прочетоха се нѣколко молби отъ братчици за заемъ, а други за помощъ, сжщо за помощи и отъ нѣколко свещенически вдовици. Събранието по принципъ и съгласно устава на братствата не отпусна никому заемъ, отпусна помощи на трима братчици по 100 лева, на четири свещенишки вдовици по 20 лв. и на Видинското доброволческо дружество „Сливница“ 20 лева.

VII. Братството е константирало, че една голѣма частъ отъ основнитѣ учители, устройватъ своитѣ събрания срѣщу празници и прѣзъ врѣме на Богослужението, не водятъ ученицитѣ въ църква и не набавятъ учебници по законъ Вожи и апелира къмъ окръжнитѣ

училищни инспектори да взематъ мѣрки противъ тѣзи печални факти и които способствуватъ за нравствения и религиозния отпадъкъ на младежта,

VIII. Внесе се въпросъ за помѣщение на братството, понеже за сега се помѣщава въ митрополията и, по нѣмане мѣсто, трѣбва да се изнесе; събранието рѣши: да се търси такова — срѣщу наемъ прѣдвиденъ въ бюджета за идущата година.

IX. Да се открие въ епархията двумѣсеченъ курсъ за църковни пѣвци, като се помоли Н. Високопрѣосвещенство св. Видинския митрополитъ г. Кирилъ да благоволи и разрѣши да се образува фондъ при братството за цѣльта, като се прѣдвиджа въ църковнитѣ бюджети по 1 % отъ сумитѣ имъ.

X. Да се помоли Н. Високопрѣосвещенство да ходотайствува прѣдъ св. Синодъ, да се намали цѣната на Църковенъ вѣстникъ по 6 лева и да се испраца даромъ на всички читалища въ държавата.

XI. Събранието рѣши да се откупятъ нѣколко отъ Историята на българската църква отъ Д. Цухлевъ и се подарятъ на нѣкои читалища въ епархията.

XII. По въпроса за разпространяване книги съ религиозно съдържание събранието рѣши да се продаватъ книги и брошури съ най-ефтина цѣна.

XIII. Събранието рѣши да се откупятъ за идущата година 5000 календарчета, които да се разпродадатъ съ печалба за въ полза на братствената каса.

Секретаръ на братството : Свещ. А. Кръстевъ.

Извлечение изъ писема и дописки.

Храмовия празникъ. Пише ни съ дата 9. VIII. отъ Панагюрище г. Радъ Гениджиевъ, старъ учителъ, слѣдното :

„На 6 того бѣше храмовия празникъ въ с. Мечка, Панагюрска околия. Останали дълго врѣме безъ енорийски свещеникъ, християнитѣ на това село бѣха стадо безъ пастиръ. Благочестивиятъ имъ християнски животъ, какъвто само недрата на Срѣдна-гора може да спазва и отхранва, нѣмаше отъ кого да се ржководи, напоява. Прѣзъ 1909 година се сдобиха съ добрия и примѣрния свещеникъ Петко Царевъ, който неустано работи за закрѣпата на този духъ. И въ това отношение има блѣстящъ успѣхъ. Храмовиятъ празникъ, който до това врѣме бѣше забравенъ, се възобнови. Тази година бѣ най-яното доказателство на това. Стечение на богомолци имаше не само отъ селото, но и отъ околноститѣ му. Въ врѣме на богослужението свещеникътъ държа назидателна проповѣдь. Християнитѣ бѣха обрадвани въ пълнѣ. Изразътъ на доволството отъ тѣхъ се изяви въ поздравителнитѣ телеграми, дадени на Високопрѣосвещената Пловдивска митрополита и Високоблагоговѣйнаго Панагюрскаго архиерейскаго намѣстника. Като посѣтителъ на това храмово тѣржество, изказвамъ своитѣ впечатления въ колонитѣ на „Църковния вѣстникъ“, съ желание и мисль да послужатъ за поука другадъ при подобни случаи“.

Църковно-обществена лѣтопись.

Н. В. царя и Н. Блаженство езарха. На 2-и августъ, по случай 25 годишнината отъ своето възшествие на българския прѣстолъ, Н. Величество царьтъ е отличилъ Н. Блаженство езарха г. Иосифъ I, като го назначилъ „великодостойникъ“ на ордена „Светитѣ равноапостоли Кирилъ и Методий“, най-високия български

орденъ. Особенъ пратеникъ връчилъ орденъ на Н. Блаженство въ Цариградъ.

Храмътъ св. Александъръ Невски. Външната работа на храма св. Александъръ Невски е почти привършена. Мозаичнитѣ икони сж поставени надъ всички врати на храма. Свършена е и позлатата на двата купола. Скелитѣ на голѣмия куполъ, чиято позлата се свърши прѣди 2—3 дни, сж дигнати. Златнитѣ куполи на храма, най-високата и най-голѣма сграда въ столицата, се издигатъ високо надъ София. Когато е ясно, лжчитѣ на слънцето се сливатъ съ позлатата, прѣчупватъ се съ нея и се разливатъ въ сияние и блѣсъкъ. Пжтникътъ, отдѣто и да се зададе, вижда това сияние заедно съ горнитѣ части на величавия храмъ надъ София.

Назначение. За ректоръ на Духовната семинария въ столицата на мѣстото на Н. Прѣосвященство епископъ Неофитъ Велички, който се освободи отъ длъжностъ и замина за Цариградъ, задѣто бѣ поканенъ отъ Екзархията чрѣзъ св. Синодъ, е назначенъ синодниятъ протосингелъ, Н. Високопрѣподобие архимандритъ Макарий. Подиръ едно мѣсечния отпускъ, който бѣ взелъ като протосингелъ и който прѣкара въ св. Бачковската обителъ, Н. Високопрѣподобие се завърналъ на 9-и тогъ въ столицата и поелъ ректорската длъжностъ.

Премия. Излѣзе отъ печатъ „Библиотека-приложение на „Църковенъ вѣстникъ“, книга XXI, година XI съ слѣдното съдържание: 1. Св. Климентъ епископъ Римски — първо послание до Коринтянитѣ отъ † Варненски и Прѣславски Симеонъ; 2. Пространнитѣ или така наречени Панонски жития на св. Кирила и Методия отъ Н. А. Начозъ; 3. Приносъ за изучаване миналото на българското отечество — рапорти на германскитѣ посланици отъ Л. Поповъ и 4. Спомена и легенди за отца Паисия, запазени въ Св. Гора, отъ Мариновъ. Приложението се състои отъ 138 стр. Съ идния брой ще се изпрати на абонатитѣ на „Ц. вѣстникъ“.

Дарение. Църковното настоятелство на храма „св. Великомжченикъ Георги“ въ гр. Етрополе изказва своята благодарностъ къмъ съгражданката си хаджи Мария х. Пенчева, за подаренитѣ отъ нея на храма едни херугви на стойнось 30 лв. За тази ѣ щедростъ нека Богъ е възнагради стократно!

Прѣдседателъ на църковното настоятелство :
Свещ. С. п. М. Арнаудовъ.

Радомирско Архиерейско Намѣстничество.

Обявление

№ 1539

Радомирското Архиерейско Намѣстничество обявява на интересующитѣ се, че на 21 Августъ т. г. въ канцеларията на намѣстничеството отъ 2—5 часа слѣдъ обѣдъ ще се произведе търгъ съ тайна конкуренция за отдаване на прѣдприемачъ направата на църквата „св. Недѣля“ въ с. Сирищникъ, Радомирска околия.

Приблизителната стойнось на прѣдприятието възлиза на 10155·55л., а залогъ за право участие въ търга е 5%, върху горната сума или 507·78 лева.

Тържнитѣ книжъ се намиратъ въ канцеларията на намѣстничеството и сж на разположение на интересующитѣ всѣки присжтственъ день и часъ.

Конкументитѣ трѣбва да се съобразяватъ съ закона за общественитѣ прѣдприятия.

гр. Радомиръ, 1 Августъ 1912 год.

Вр. и. д. Архиерейски Намѣстникъ.
Св. Йорданъ Ивановъ

Печатница „День“ — София.

св. Синодъ на Българската църква

Обявление

№ 3886

Извѣстява се на заинтересованитѣ, че записването въ Духовно-монашеското училище при Рилската св. обителъ за учебната 1912/1913 г. започватъ отъ 1 септември т. г.

Курсътъ на Духовно-монашеското училище ще бжде четирикласенъ. За ученици въ него ще се приематъ прѣдимно монаси или монастирски послужници изъ всички монастири въ царството, а послѣ и младежи, които обѣщаватъ, че ще приематъ монашеско звание. Въ първия класъ могатъ да се приематъ за ученици които сж свършили най-малко IV отдѣление и да не сж по-възрастни отъ 25 год.

Въ духовно-монашеското училище ще се изучаватъ прѣдимно духовни науки, като Свещенна история, Богослужение, Литургика, Катихизисъ, св. Писание, Всеобща и Българска история, Кратка догматика, Екзар. уставъ, Наука за монашеското, Църковно-славянски прочитъ и граматика, Църковно пѣние, а сжщо и нѣкои общообразователни прѣдмети, като Български езикъ, Отечественна история и география, Артметика и Зоология, Ботаника и пр. Ще се обръща особно внимание и на практическитѣ прѣдмети рѣзбарство и стопанство.

Свършилитѣ съ успѣхъ Духовно-монашеското училище ще се прѣпочитатъ за разнитѣ длъжности по монастиритѣ, като ефемерии, икономи, писари и пр.

Прѣзъ настоящата учебна година въ първия класъ ще се приематъ до 15 ученици.

Желающитѣ да постжпятъ въ първия класъ на училището трѣбва да подадатъ прошение чрѣзъ управлението на св. Рилска обителъ. Прошението трѣбва да бжде придружено : 1) съ училищното свидѣтелство за завършеното IV отдѣление, 2) съ кръщелно свидѣтелство, 3) съ медицинско свидѣтелство и 4) съ прѣпоржчително писмо отъ надлежния монастиръ, отъ който се изприщатъ (това на монаси и послужници).

Всички ученици трѣбва да иматъ здрави обувки, дрехи, долни дрехи и чорапи, кърпи за носъ и за лице.

Учебната година започва отъ 10 септември. Гр. София, 3 августъ 1912 г.

Отъ Канцеларията на Св. Синодъ.

Църковно Настоятелство при храма „Св. Николай“ и „Св. Царъ Борисъ“ въ гр. Стара загора.

Обявление

№ 23.

Църковното настоятелство при храма „Св. Николай“ и „Св. Царъ Борисъ“ въ гр. Стара загора обявява на интересующитѣ се, че първата енория при сжщия храмъ е вакантна отъ 1 тогъ и че се дири лице свършило духовна Академия или Сименария, което да заеме тая енория.

Кандидатътъ трѣбва да изпрати документитѣ си до св. Митрополия, и самъ той да се яви въ църквата 3—4 празника на пѣние и проповѣдъ.

Прѣдпочита се кандидатъ, който владѣе добръ източното пѣние и има добра проповѣдническа подготовка.

Енорията е една отъ най-добритѣ при храма. Гр. Стара загора, 30 Юлий 1912 год.

Отъ Настоятелството.